

Circulair inkopen, hoe Regio Gooi en Vechtstreek het doet.

Praktijktips,
voorbeelden
en adviezen
om betere
keuzes te maken.

op
initiatief
van:

amsterdam
economic
board

circulaire
economie

Circulair inkopen is ingewikkeld. Leer van anderen, inspireer mensen om je heen het te doen en geef het door! Dat maakt Circulair inkopen 1—2—3 makkelijk. Door met onder meer deze boekjes tips, ervaringen, voorbeelden en adviezen te laten circuleren. Want daar worden we allemaal beter van. Circuleren is het nieuwe vermenigvuldigen!

Circulair inkopen. Daarom.

Circulair is de wereld waarin alles eendeloos opnieuw gebruikt kan worden. Elk einde is een nieuw begin. Om naar die wereld te komen is inkopen een beslissend moment, het moment waar je het verschil kunt maken. Door circulair inkopen bepaal je wat je aanschaft, hoe en waarvan het gemaakt is, dat het weer uit elkaar gehaald kan worden, en dat het deel kan blijven van de keten.

‘Inkopen’ — in de circulaire wereld dekt het woord niet meer de hele lading. Circulair inkopen betekent dat je in een ketensamenwerking stapt. Je bent niet meer alleen inkoper, je wordt tegelijk ook bedenker en maker, om bij te kunnen dragen aan een circulaire wereld. Dat is misschien meer inspanning, maar ook meervoudige winst.

Circulair inkopen is misschien wel minder nieuw dan het klinkt. Want het gaat nog steeds om goed, betaalbaar, duurzaam, slijtvast, kostenbesparend, gemakkelijk. Kortom, het draait om alles waar inkopers naar kijken. Met één groot verschil: meer gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de hele circulaire keten.

Circulair inkopen is meervoudige winst omdat je meerdere dingen tegelijk goed doet. Je koopt goederen die je vraag of probleem oplossen, je helpt direct mee om de productieketen te verbeteren, je vermindert afval, versterkt verbanden en relaties. Zónder dat je concessies doet aan wat je vraagt of verlangt, of wat de eisen of richtlijnen zijn.

Winst dus én een goed verhaal. Want je maakt met elke beslissing de keuze voor minder afval en meer hergebruik. Maar ook een keuze voor betere samenwerkingen met leveranciers. Je bouwt aan relaties, aan kennis en betere onderlinge verhoudingen waarbij waarde meer weegt dan prijs. Leuk voor je kinderen, goed voor het jaarverslag. Zo wint iedereen.

Circulair inkopen; je bent niet de eerste. Veel bedrijven en organisaties zijn er mee begonnen. Sommige zijn startend en zoekend. Anderen hebben al harde doelen en resultaten. Het wordt zichtbaar dat marktpartijen (leveranciers, producenten, kennispartijen, adviseurs) steeds vaker met circulaire oplossingen komen, en we leren hoe circulair inkopen in de praktijk kan werken. Denk aan ketensamenwerking, anders aanbesteden, definiëren en normeren, ruimte maken voor innovatie.

Door het uitwisselen van ervaringen en criteria kunnen we allemaal betere keuzes maken. Met ‘Circulair Inkopen 1—2—3’ maken we dit helder en toegankelijk. Zo kan kennis circuleren en maken we de Metropoolregio Amsterdam circulair.

Regio Gooi en Vechtstreek

Veel partijen gingen je al voor. Gemeentes, bedrijven en kennisinstellingen. Zo ook Regio Gooi en Vechtstreek. Voor dit boekje is gesproken met Gert-Jan Wendrich. Hij is regionaal programmacoördinator inkoop Samenwerking bij Gewest Gooi en Vechtstreek, een samenwerkingsverband van gemeentes in die regio. Hij houdt zich o.a. bezig met bewegwijzering die circulair geproduceerd en beheerd kan worden.

Wie circulariteit een echte plek geeft, begint aan een lange reis. Het is er niet zomaar. Hoe snel het gaat, is in ieder werkveld anders. Ook hangt het hangt af van vele externe factoren.

Welke stap heeft Regio Gooi en Vechtstreek gezet in het bereiken van circulair inkopen?

Wij werken aan circulariteit in de bewegwijzering voor een aantal samenwerkende gemeentes in de Gooi en Vechtstreek. Het concrete doel is om een routepaal te realiseren die minimaal dertig jaar meegaat, dan uit de grond genomen kan worden, waarna het biocomposiet waar de paal van is gemaakt weer vermalen kan worden en circulair toegepast in nieuwe biocomposiet producten.

Circulair komt niet uit de lucht vallen. Het is een voornaam onderdeel van duurzaamheid en speelt overal om je heen. Soms schuilt circulariteit of een ander element van duurzaamheid ook in de geschiedenis van een organisatie. En iedereen heeft wel een eigen, concrete inspiratiebron. Of een voorbeeld waar met bewondering naar gekeken wordt.

Wat was voor Regio Gooi en Vechtstreek de aanleiding?

Wendrich: “De interesse in duurzaamheid was er al lang. Een concrete aanjager was de scherpe definitie van ‘duurzaamheid’. Oud-minister Jacqueline Cramer bracht die naar voren tijdens de Community of Practice van de Amsterdam Economic Board, georganiseerd door Marjolein Brasz,

Challenge Lead Circulaire Economie. Het werd daarbij heel concreet door te stellen: circulariteit is duurzaamheid 2.0. Duurzaamheid op zichzelf vond ik een lastig te hanteren definitie; circulair maakt het voor ons concreet en goed toepasbaar op dit bewegwijzeringproject.”

Circulair denken en doen is een échte omslag in het systeem. Bij zo'n verandering kun je tegen grote barrières aanlopen. Barrières kunnen op veel gebieden opduiken: technisch, financieel, economisch, juridisch.

Wat waren hier de voornaamste barrières?

Strikt economisch redeneren is een enorme barrière. Dit project zou in een niet-circulaire uitvoering maar de helft kosten. Die zienswijze, puur naar geld kijken, is een flink obstakel. Dat moet je los kunnen en durven laten.

Ook lastig is dat een circulaire uitvoering in onze lineaire wereld zekerheden vraagt die de markt, juist bij innovaties, niet gauw kan geven. Die ruimte voor onzekerheid is echter nodig om iets uit te kunnen vinden. Of een circulaire paal nu 30 jaar in de grond kan blijven zitten of 29? Of juist 62 jaar! Sorry, dat weet ik niet. Niemand op dit moment trouwens. Dat zijn we nu juist aan het uitvinden. Maar in de wereld van certificaten en vastomschreven normen worden dit soort zekerheden wel verlangd. Op dat gebied moet er nog veel veranderen.

Barrières opruimen en wegwerken: het begint vaak met het aangaan van nieuwe verbindingen. Circulair inkopen is bij uitstek een zaak van nieuwe samenwerking vinden, nieuwe netwerkpartners ontdekken en een andere manier van samenwerken.

Hoe heeft Regio Gooi en Vechtstreek barrières kunnen wegnemen?

De innovatieve krachten komen uit de markt. Je moet soms wel even zoeken, maar het ondernemerschap en de creativiteit zijn beslist te vinden. Nu moeten wij als overheid ook nog leren om ondernemender te worden. De regels voor aanbesteding zijn te star. Te veel gericht op zekerheden, te weinig ruimte voor experiment.

Vrijwel iedereen die begint met circulair inkopen, gaat verder en wil versnellen. Een begin kan zeer bescheiden zijn: een proef of project. Of meteen al groter: een beleid of een circulaire businessstrategie. In elk geval zorgt beweging steevast voor meer beweging.

Next step?

Het zou mooi zijn als meer overheden begrijpen hoe ze als launching customer kunnen fungeren. Dan moet je ook kritisch kijken naar het aanbesteden volgens de gebaande paden. Er zou meer vrijheid moeten komen om een pilot met één partij uit de markt te doen. Je kunt de andere marktpartijen heel goed uitleggen dat ze in een tweede fase mee kunnen doen. Het zou best kunnen dat ondernemers dat beter begrijpen en er mee om kunnen gaan dan overheden zelf. Overigens, een partij die in eerste instantie betrokken wordt, lijkt misschien begunstigd, maar dat is beslist niet altijd het geval: er wordt vaak een aanzienlijke investering gevraagd. En bij een vervolg na een pilot, moet diezelfde ondernemer alsnog mee concurreren in een aanbesteding.

Lokaal gaat het soms sneller dan met hogere bestuurslagen.

Maar het blijft belangrijk om projecten op hoger niveau te verbinden.

Ik ben optimistisch over de nieuwe generatie bestuurders.

Die is gemiddeld toch opgegroeid met het besef dat we echt iets moeten veranderen.

**Het is lastig dat een
circulaire uitvoering
in onze lineaire wereld
zekerheden vraagt die de
markt, juist bij innovaties,
niet gauw kan geven.**

**Die ruimte voor
onzekerheid is echter
nodig om iets uit te
kunnen vinden.**

Circulair inkopen is, zeker als je ermee begint, een inspanning. Een expeditie en een investering. Maar de durf om voorop te lopen wordt beloond. De markt herkent partijen met een voorsprong, en die markt groeit.

In hoeverre is circulair al een goede businesscase voor Regio Gooi en Vechtstreek?

We zijn het nog aan het bewijzen. En het gaat niet snel. Maar snel is ook niet het eerste doel; belangrijker is dat het 100% circulair gebeurt. Het mag niet alleen over de materialen gaan maar ook over de manier van ontwerpen en het produceren, het plaatsen van de bewegwijzering en vervolgens het proces van weer weghalen en restloos verwerken. Daar ben ik vasthoudend en principieel in. Geen compromissen, dan maar iets minder snel.

Circulair inkopen, circulair denken en werken vereist dat je een fundamentele draai maakt in je denken. Het is een echte systeemschicht.

Welke ingrijpende denkstappen heeft Regio Gooi en Vechtstreek gemaakt?

Belangrijk is dat we leren om niet plat in kostprijs, in geld te denken maar de circulaire ambitie echt voorop te plaatsen en daar ook principieel in te zijn.

Circulair inkopen is een term die de zaak misschien wat al te makkelijk voorstelt. Circulaire oplossingen zijn zelden te koop. Vaak moeten ze nog ontdekt, ontworpen, gemaakt worden. Wie dus stappen maakt in circulariteit, komt automatisch in een proces van ontdekken en ontwerpen.

Welke nieuwe verbindingen heeft Regio Gooi en Vechtstreek verkend?

Leveranciers uit de markt zijn nu de belangrijkste krachten. Er zijn er genoeg die een markt zien voor circulair. Verder zie je veel projecten ontstaan, maar ze zijn nog te weinig met elkaar verbonden. Belangrijk is verder de Community of Practice van de Amsterdam Economic Board.

Wet- en regelgeving kan een belemmering zijn voor circulair inkopen.

Hoe gaat Regio Gooi en Vechtstreek om met knellende regelingen?

Er zou voor het verbinden van pilots, kennis en onderzoek een rol voor de overheid kunnen zijn. Wat dacht je van een Ministerie van Circulariteit? Het huidige ministerie van Economische Zaken en Klimaat staat voor het grootste deel nog steeds voor de oude economie.

Learnings van Regio Gooi en Vechtstreek

Trouw blijven aan principes, dus niet te snel compromissen sluiten, is belangrijker dan snel gaan.

Ook leerde Gooi en Vechtstreek dat overheden als opdrachtgever nog moeten leren om ondernemender te worden.

In deze serie zijn meerdere titels verschenen zoals deze, over hoe Schiphol het doet.

Samen belichten ze verschillende kanten van circulair inkopen in verschillende organisaties.

**Wil je verder met
circulair inkopen?**

Marjolein Brasz
Challenge Lead
Circulaire Economie
Amsterdam Economic Board
m.brasz@amecboard.com

**Meer informatie,
praktijkvoorbeelden,
tips en adviezen**

www.amsterdameconomicboard.com

**Praktijktips,
voorbeelden
en adviezen
om betere
keuzes te maken.**

op
initiatief
van:

amsterdam
economic
board

circulaire
economie